

Bron: Playboy

“Ik vind het leven meer dan een redenering”

Priester Antoine Bodar (60) in Playboy. Over de humor van heidenen. Over de ‘rampjaren’ zeventig. Over lomphheid als volksziekte. Over bloot en verloedering. Over de ‘abattoir-Jezus’ van Mel Gibson. En de God van Bodar. “Er zijn vele wegen die naar Rome leiden. Maar naar Rome leíden ze.”

Tekst: Leon Verdonschot

Fotografie: Jouk Oosterhof

“Heidenen kunnen gemakkelijker relativeren.”

“Lompheid lijkt wel de nummer een van alle nationale eigenschappen.”

“Ik geloof dat het christendom beter is dan de islam.”

“Ik ben geen voorstander van preutsheid, wel van goede smaak.”

Het is moeilijk níet stil te vallen bij betreding van Antoine Bodars appartement in het centrum van Amsterdam. Allereerst vanwege de volmaakte rust, te midden van de schreeuwende hectiek van het stadsleven. En dan zijn er de boeken. Meters hoog, meters breed. Boeken, boeken, niets dan boeken, geordend op eeuw. Over religie, uiteraard. Over kunst, vanzelfsprekend. Maar ook opvallend veel literatuur. Poëzie. En boeken van ongelovigen. Van Ronald Plasterk, rationeel tot op het bot. Van Herman Philipse, onvermoeibaar aandrager van argumenten tegen welk geloof dan ook. Van Paul Cliteur, ook al zo’n atheïstische scherpstlijper.

Antoine Bodar houdt wel van een debat. Dus vertelt hij interviewer Leon Verdonschot onderweg naar zijn appartement niet alleen verbaasd, maar ook enigszins geamuseerd over de ophef die dit Playboyinterview al heeft opgeleverd. Van RTL Boulevard tot de Gaykrant, van het Katholiek Nieuwsblad tot de priemende wijsvinger van Andries Knevel: of Bodar even wilde uitleggen waarom hij met Playboy spreekt.

Eigenlijk is hij daar snel klaar mee: Bodar spreekt in beginsel met iedereen.

In de Engelse kerk op het bijna liederlijk mooie Begijnhof in Amsterdam, verstopt achter het Spui, heeft hij zojuist onder grote belangstelling gepreekt. Strijdbaar was hij. Alsof hij in het Nederland waar moslims hun geloof koesteren, er geregeld zelfs hun volledige identiteit aan ontlene, waar atheïstische intellectuelen hun pennen slijpen, alsof hij daar zijn medegelovigen wil oproepen hun geloof minder vrijblijvend te beleven.

Dat klopt, zegt hij bij aankomst in zijn appartement. En glimlacht minzaam, zoals hij de komende uren vaker zal doen.

Playboy: Met die ongelovigen, waar u het net in uw preek nog over had, gaat u geregeld in debat. Hoopt u de Ronald Plasterks en Paul Cliteurs nog te kunnen bekeren?

Bodar: Ik denk niet ze te kunnen overtuigen, maar hoop het natuurlijk wel, zoals zij dat omgekeerd ook van mij zullen hopen. Maar het gaat vooral om de uitwisseling van gedachten, waarbij ik merk dat ze een voorkeur hebben voor mijn uiteindelijk heldere

rechttoe rechtaan geloof boven een houding van 'ik weet het ook allemaal niet'. Ze zijn wetenschappelijker dan ik, maar uiteindelijk vind ik ze te veel rationalisten. Tegen Herman Philipse zeg ik wel eens: 'Herman, ook jij wordt verliefd. Hoe verklaar je dat dan puur rationeel?' En daar komt hij niet uit.

Playboy: Als u bijvoorbeeld zijn Atheïstisch Manifest leest, kunt u zich dan voorstellen waarom andere mensen zich daardoor aangetrokken voelen?

Bodar: Dat kan ik me goed voorstellen. Ik vind alleen dat je ook kunt doordraven. Liefde zonder wetenschap reikt dan niet ver, maar wetenschap zonder liefde is eveneens leegheid. Anders gezegd: zo'n atheïstisch manifest is een staaltje logische filosofie. Maar het leven is niet logisch filosofisch. Ik vind het leven meer dan een redenering. Het verstand is van belang. De wetenschap, de empirie: allemaal belangrijk. Maar het verstand bevat slechts een klein deel van het menselijke bestaan. Behoud de bijbel voor de gelovigen, stelde laatst iemand tijdens een debat. Ik heb daar tegenover gesteld: behoud de gelovigen voor de betweters.

Playboy: Ongelovigen stellen het scherper dan u. Zij zeggen: wetenschap en religie botsen, het is het een óf het ander.

Bodar: Er is inderdaad een tijd geweest waarin bijvoorbeeld de katholieke kerk en de wetenschap ver van elkaar waren verwijderd. Maar laten we wel wezen, het is ook een religie om atheïst te zijn. Je kunt het bestaan van God niet bewijzen. Maar het niet-bestaan van God ook niet. Enige mate van bescheidenheid zou ongelovigen dan ook passen.

Playboy: U kent de tegenwerping: het gaat om de mate van waarschijnlijkheid.

Bodar: Dat kan zijn, maar die mate van waarschijnlijkheid is dan gebaseerd op de gewaarwording van mensen. En als ik bijvoorbeeld in het Heilige Land ben, dan ervaar ik meer dan mijn fysieke gewaarwording.

Playboy: Bent u dan gelukkig met dit tijdperk waarin vooral 'het gevoel' belangrijk wordt gevonden?

Bodar: Die gevleugelde uitspraak heden ten dage, 'het vóélt nu eenmaal goed', die getuigt van een zotheid waarmee ik niet uit de voeten kan. Net zomin als het verstand kan alleen het gevoel het niet voor het zeggen hebben.

Playboy: Tussen de gelovigen en de ongelovigen leeft de inmiddels misschien wel grootste groep: de mensen die wel geloven dat er 'iets' is. Beter dan niets? Of u te vrijblijvend?

Bodar: Nee, ik zou dat niet graag veroordelen. Ook over new age ben ik niet altijd negatief geweest. Ik zie het toch als een soort opmaat naar het christendom, een soort prechristelijk evangelie.

Playboy: U toont zich nu mild, maar in een klein essay sprak u de 'ietsistische' lezer, die zichzelf "al God genoeg" vindt, ooit aan op zijn God, "een onpersoonlijke jaknikker".

Bodar: Die formulering had iets striemends, inderdaad. Dat is het onderscheid tussen wat ik zeg, en wat ik bij tijd en wijle schrijf. Ik wil echter niet de indruk wekken dat ik iemand van massieve zekerheden ben. Alleen vent ik mijn twijfels niet altijd uit. Ik heb ook een boodschap. Een wínkkel, zo u wilt.

Playboy: Als katholiek lijkt u vooral vaak vanuit verdediging te moeten spreken.

Bodar: Ik wil niet ontkennen dat er in naam van godsdiensten allerlei vreselijke dingen zijn gebeurd. En ik ken ook heidenen die dichter bij God leven dan veel katholieken die er maar wat met de pet naar zwaaien. Maar als ik enkele elementen uit het Oude en het Nieuwe Testament samenvoeg, kom ik toch zo'n beetje uit bij het Handvest van de Verenigde Naties. Het christendom heeft, net als het humanisme en het joodse denken, een grote invloed gehad op de beschaving van Europa. Tegelijk wil het feit dat de kerk de bruid van Christus is, niet zeggen dat mensen, en dus ook priesters, niet heel wat afzondigen. De kritiek en de kritische vragen spitsen zich vaak daarop toe. Maar de kerk is heilig, niet wij. Er is een verschil tussen wet en leven, tussen theorie en praktijk. Op dat verschil moet ik heel vaak wijzen.

Playboy: Is de bron van irritatie niet het vermoeden dat u uiteindelijk denkt het allemaal beter te weten?

Bodar: Ongetwijfeld. Maar dat d nk ik ook. Voor mij is de waarheid niet relatief. Maar atheïsten als Plasterk denken toch ook het beter te weten?

Playboy: Jawel, maar de straf op ongelijk is bij hen niet de hel.

Bodar: O, maar ik wil niet dat mensen denken dat ik priester ben geworden omdat ik daarmee in de hemel kom. Dat zullen we nog wel zien, of dat gebeurt. Mijn geloofskeuze is geen verzekeringspolis.

Playboy: Vindt u ook dat ongelovige mensen over het algemeen meer humor hebben dan gelovige?

Bodar: Dat is een feit.

Playboy: En hoe komt dat volgens u?

Bodar: Heidenen kunnen gemakkelijker relativiseren. Dat inzien van de eigen betrekkelijkheid, dat vermogen tot zelfspot, het heeft zonder meer iets prettigs. Overigens meen ik te weten dat zelfspot katholieken weer beter afgaat dan protestanten.

Playboy: Komt het ook doordat uw boodschap sneller overtuigt als hij met enige stelligheid wordt gebracht?

Bodar: Er is de waarheid van Christus en die is absoluut. Ik zou niet als priester kunnen leven als ik dat betwistte. Maar dat moet gepaard gaan met een grote vorm van mildheid, humor en ironie. Juist in vrolijkheid kun je communiceren met andersdenkenden.

Playboy: Over dat communiceren met andersdenkenden gaat het in Nederland een groot deel van de tijd. U beziet het debat in Nederland een groot deel van het jaar vanuit Rome. Hoe vindt u dat we het er vanaf brengen?

Bodar: De grondslag in Nederland is nog steeds dat alles moet kunnen. En ik weet niet of dat klopt. Net als binnen een relatie heeft vrijheid binnen een samenleving een bepaalde marge. Na meneer Fortuyn werd iedereen wakker en zei wat men vond. Op zichzelf vind ik die mentaliteit positief, maar het is ook hier de toon die de muziek maakt. En er kwam nogal wat onhoffelijks uit al die monden. Hier komt de oude schoolmeester om de hoek

kijken: ik vind dat je moet opvoeden. Tot smaak, maar ook tot manieren. Lompheid lijkt wel de nummer een van alle nationale eigenschappen. Terwijl vormelijkheid heel plezierig kan zijn. Ik krijg wel de indruk dat mensen terugverlangen naar zekerheden op dit terrein. Sommigen hopen zelfs op een nieuw conservatisme. Ik verwacht in ieder geval wel dat een deel van die aanhangers van het 'ietsisme' terugkeert naar de kerk. En dan hopelijk niet naar vaste, massieve waarden met de daarbij horende onverdraagzaamheid.

Playboy: U ziet in deze verwarrende tijden uw kans schoon?

Bodar: Ik ben niet het type dat leurt met mijn overtuiging, maar mogelijkheden zal ik zeker aangrijpen, ja.

Playboy: In de Verenigde Staten spelen christenen een belangrijke rol in de verkiezingen, en dragen jonge christenen hun levenswijze zonder sex voor het huwelijk fanatiek uit. Jaloersmakend?

Bodar: Ik weet dat president Bush en het Vaticaan op dit punt samenkomen. Mijn bedoeling is duidelijk te maken dat je je in dit leven aan één persoon dient te binden, en niet te snel moet opgeven als het even tegenzit. Wil ik graag dat mensen seksualiteit als iets heiligs zien? Ja. Is dit een onderwerp waar ik mezelf nou specifiek mee wil bezighouden? Nee. Als priester doe ik veel huwelijken, en regelmatig komt een situatie op mijn weg waarin de een katholiek is en de ander een heiden. Bij gesprekken stel ik dan een aantal vragen niet die ik zou moeten stellen als ik heel strikt zou zijn. Ik bemoei me liever niet met de grootste intimiteit. Wat er tussen de lakens van de sponde geschiedt, daar hou ik me verre van. Mijn benadering van het geloof is er een van de aanraking Gods en af en toe het uitdelen van een mep, niet die van een moraalridder. Ik juich het toe dat Amerikaanse kinderen dat proberen, maar zo'n methode komt in Nederland niet aan. De tijd is er niet rijp voor, en ik zeg niet dat die tijd er per se moet komen. [Glimlachend] Al dien ik dat natuurlijk wel te zeggen. De echt fanatieke christenen in de Verenigde Staten vind ik overigens vaak geen reclame voor het christendom.

Playboy: Het antwoord van premier Balkenende op onder meer de lompheid luidt de inmiddels spreekwoordelijke combinatie 'normen en waarden'. Wat verstaat ú daaronder?

Bodar: Het gaat natuurlijk om waarden. Wanneer je door God bent aangeraakt, komen daar waarden uit voort – elkaar beminnen, bijvoorbeeld – en uit die waarden volgen na een tijdje bepaalde normen. Vaak wordt over het aan de dag brengen van een bepaalde wellevendheid – een vrouw in haar jas helpen, dergelijke zaken – een beetje geringschattend gedaan. Maar het zegt wel iets, die vormelijke details van de manier waarop wij met elkaar omgaan.

Playboy: Volgens conservatieven is een groot deel van de huidige ellende de erfenis van de jaren zeventig. Bent u het daarmee eens?

Bodar: Ik kan u vertellen dat ik de jaren zeventig rampjaren vond. Niet voor niets ben ik na mijn studie in Amsterdam naar Basel vertrokken, alvorens ik naar Leiden terugkeerde. Wat me vooral tegenstond, was de inconsequentie van de zogenaamde vrijheid van die tijd. Als ik van die vrijheid gebruik wilde maken door naar mijn college te gaan, hing de rode vlag aan de universiteit weer eens uit en waren de colleges vervallen om plaats te maken voor gepraat over... over niks.

Playboy: U bedoelt: over Marx?

Bodar: Nou ja, als we marxistische essays doornamen en ik wees op denkfouten, werden studenten altijd boos. [Lachend] Ik heb er ooit nog mee gespot door de notulen van een vergadering met dergelijke studenten af te sluiten met ' Houzee!', de vaste uitdrukking van Mussert. Maar die echte verruwing, die stamt niet uit de jaren zeventig, die is pas gekomen met de veel recentere opvatting dat alles moet kunnen. Iets waaraan - en dit klinkt heel cru, ook omdat ik vooral Theo van Gogh nog echt wel kon waarderen - de beide geofferden in Nederland zelf ook hebben bijgedragen.

Playboy: Hoe ziet u dit tijdperk dan?

Bodar: Als we de jaren vijftig samenvatten als de strenge periode, de jaren zestig en zeventig als die van het antiautoritarisme, de jaren tachtig als die van de yuppen die 'ervoor gingen' en de jaren negentig als de uitbreiding van die instelling naar een enorme bevolkingsgroep met inmiddels allemaal twee auto's en drie vakanties per jaar, dan is dit de tijd van de verwarring. En ik kan me voorstellen dat we daar beter uitkomen. Alleen al het feit dat we in brede lagen van de samenleving inzien dat we lomp met elkaar omgaan en dat we van onze overheid verwachten dat deze daaraan bijdraagt, brengt me tot de gedachte: het zal beter gaan. Alleen al omdat het niet beroerder kan gaan dan nu.

Playboy: Dramatiseert u nu?

Bodar: Nee. De verwarring is enorm.

Playboy: Ook enorm is tegelijkertijd de behoefte aan collectieve ervaringen. De dood van Hazes trekt een stadion vol, een beetje stille tocht trekt duizenden bezoekers. Het woord 'religieus' wordt regelmatig gebruikt om dergelijke bijeenkomsten te beschrijven. Wat vindt u daarvan?

Bodar: We zijn zo verbrokkeld dat bijna niets meer bindend werkt. Vanuit dat rare zuilensysteem zijn we naar helemaal geen gemeenschappelijke noemer gegaan. Toen zijn we door de moslims gedwongen na te denken over wat we vroeger ook alweer hadden. Dat is volgens mij de achtergrond hiervan. Niet voor niets is in het buitenland met verbazing gereageerd op het samenkomen rond de kist van meneer André Hazes. Het was bijna... een eredienst. Ik kon er niet naar kijken zonder te denken: met dit land is iets aan de hand. Ik hoorde ook dat er heel veel bier is gedronken – niet dat ik iets tegen bier heb, al drink ik zelf liever wijn. Maar zonder nu afwijzend of denigrerend te reageren, vraag ik me wel af of de reactie geproportioneerd was, of dit land nog wel proporties ként.

Playboy: Wat benijdt u aan moslims?

Bodar: Even de fanatiekelingen buiten beschouwing gelaten: hun openbare fierheid. Duidelijk maken dat godsdienst niet alleen thuis beleefd hoeft te worden, dat doen ze beter dan wij. Bij katholieken was jarenlang de standaard 'ik ben het, maar doe er niks meer aan'. In gevallen van geboorte, dood en huwelijk, zijn we dol op de rituelen. Maar het is niet gek om ook op andere momenten eens naar een kerk te gaan. Wij katholieken hebben in de jaren zestig het kind met het badwater weggegooid en lijken te lijden onder een soort zelfhaat: 'gooi ons maar weg, wij deugen niet'. Ik weet dat kwaliteit belangrijker is dan

kwantiteit, maar ik denk dan: we zijn nog steeds met een miljard. De trots van moslims op hun geloof, die zouden wij ook moeten hebben – met gevoel voor humor.

Playboy: Is de Allah van de moslims de God van de katholieken?

Bodar: Ik word een beetje moe van al die multiculturele debatten die steeds naar die conclusie lijken toe te werken. Gezeur is het. Ik geloof in mijn waarheid. Zoals ook een ander in zijn waarheid mag geloven. Maar dwing me niet te zeggen dat die waarheid op hetzelfde neerkomt, want dat vind ik dus niet. En ik kan u verzekeren dat de tolerantie van christenen ten opzichte van de islam groter is dan andersom. In Italië staan moskeeën, maar in Saoedi Arabië geen enkele kerk. Al is het niet populair om te zeggen, ik geloof dat het christendom beter is dan de islam. Wie heeft veel geld uitgegeven aan de gebieden die door de tsunami zijn getroffen? De westerse, christelijke landen, en het Vaticaan. Wie gaven niks? Onze moslimbroeders. De kern van het christendom is liefde, dat vind ik een grotere boodschap dan die dat je niet met andersdenkenden mag omgaan.

Playboy: De kern van Christus' leven was lijden, stelt Mel Gibson in zijn film *The Passion of the Christ*.

Bodar: Ik hou niet zo van die film, hij heeft me een te hoog abattoirgehalte. Er is ook zo'n andere film, waarin Jezus een kordate baardaap is die Maria zo ongeveer verleidt - *The Temptation of the Christ*. [Lachend] Als ik zulke films zie, denk ik: Amerikanen hebben er ook echt geen verstand van. Het is allemaal zo weinig... esthetisch. In de film *Il Vangelo Secondo Matteo* van Pasolini is het weglaten betracht. Daar draait het veel meer om de mystiek van het geloof. De poëzie.

Playboy: Gaat het u daar ook vooral om? In uw preek vanmiddag deed u niet te veel moeite altijd voor iedereen begrijpelijk te zijn.

Bodar: Je moet als priester niet doen wat de mensen bevalt, je moet zeggen wat God wil. Een kerkdienst is geen Nova, geen voortzetting van de week; het is een onderbreking ervan. Het gaat me niet om begrepen worden, het gaat me om gegrépen worden. Door iets groots, belangrijker dan alle begrip. Zo is het bij mij ook gegaan. Het hart moet zich openen, niet zozeer het verstand. De grote ogen waarmee kleine kinderen je aankijken als ze een kruisje krijgen, dat is een onderschatte kwestie.

Playboy: Stel de katholieke kerk eens voor als een multinational. Wat is dan uw analyse van de marketing?

Bodar: Als je zo redeneert, had de paus een functie, namelijk hoofd van een multinational. Maar het punt is nou juist dat hij ook een hoedanigheid had, namelijk die van plaatsvervanger van Christus op aarde. Bovendien was zijn boodschap universeel. Het is aan lokale priesters om dat in hun landen uit te leggen. Als je het hebt over marketing, wil ik hier wel opmerken dat in het vertalen van die boodschap wel eens meer rekening gehouden had kunnen worden met lokale gevoeligheden, alleen al om te voorkomen dat mensen de boodschap te gemakkelijk terzijde konden schuiven. En de stelling van de paus dat lijden een vorm van evangelisering is, die kwam bij ons niet over, dat weet ik ook wel. Zijn boodschap dat we aan onze eigen broosheid moesten denken, ik geef onmiddellijk toe dat die botste met de volksaard van Nederland, weggezaakt als we zijn in onze verwennerij.

Playboy: U kunt nu zelf een glimlach ook niet onderdrukken.

Bodar: Natuurlijk, omdat ik het plagend bedoel. Ik snap namelijk wel dat het niet zo gemakkelijk is onze aard te veranderen. En verloedering vind ik bovendien veel problematischer dan decadentie. Maar wat ik wel meen, is dat iemand – ook de paus – die niet goed te verstaan is of zichtbaar de dood nadert, wrevel oproept, omdat hij ons doet denken aan onze eigen broosheid. Anders kan ik niet verklaren dat al die mensen die zich nooit hebben geïnteresseerd voor de boodschap noch het wel en wee van de paus de laatste jaren opeens zo hard riepen dat het tijd werd dat hij ermee stopte, gezien zijn gezondheid. Alsof hij dat niet zelf zou mogen bepalen.

Ik vind dat paus Johannes Paulus II een grote bijdrage heeft geleverd aan de wereldvrede. Hij heeft daarnaast een lans gebroken voor de verbroedering van godsdiensten. Maar vooral heeft hij de kerk veel duidelijkheid gegeven. En daar ben ik dol op, duidelijkheid.

Playboy: U bent zelf ook altijd duidelijk geweest over uw homosexualiteit. Heeft u onderschat wat dat voor impact had?

Bodar: Ja, en ook wat voor ongelooflijk beladen thema het was. Ik kreeg zowel schunnige als bedreigende brieven, maar ook brieven van mensen die stelden dat ik – en ik zag er toen beter uit dan nu - wel zéi dat ik al zeven jaren celibatair leefde, maar dat nooit zou kunnen volhouden. Mijn maag draaide er soms van om, van die mensen die me een plaag toewensten. Ik vond overigens ook de reactie van de gay-wereld, die reageerde met 'hij laat zich tot priester wijden, dus hij laat ons in de steek' getuigen van een weinig geëmancipeerde houding. Alsof je mensen kunt terugbrengen tot een sexuele geaardheid en ze vervolgens kunt monopoliseren.

Playboy: Juist de sexuele moraal lijkt van alle standpunten van de katholieke kerk de meeste weerstand op te roepen, vooral na alle berichten over de sexuele praktijk van verschillende vertegenwoordigers van die ke...U knikt nu al van 'nee'.

Bodar: Ik kan me voorstellen dat uw stelling klopt, maar ik ben het er niet mee eens. Op de eerste plaats omdat ik het onrechtvaardig vind, omdat de kerk een Latijnse organisatie is, wat er in het kort op neerkomt dat je binnen de kerk regels niet steeds aanpast aan nieuwe omstandigheden, maar probeert er op een andere manier mee om te gaan. Door steeds plat de regels naast de praktijk te leggen en het verschil vervolgens 'hypocriet' te noemen, ontken je een belangrijke historische pijler van de kerk. Daarnaast vind ik dat Nederland in veel opzichten doordraaft. Neem laatst, een uiteraard weer door D66 aangevraagd debat met minister Donner over het recht van homoparen een buitenlands kind te adopteren. U mag het mij gerust euvel duiden wanneer ik weliswaar vind dat een kind beter verzorging kan genieten van twee mensen dan dat het bijvoorbeeld in een weeshuis op moet groeien, maar dat ik verder zo ouderwets ben te stellen dat een kind beter door een man en een vrouw kan worden opgevoed, omdat die - in gelijkwaardigheid - een andere rol hebben. Nou, op die opmerking rust in dit land een taboe.

Playboy: Volstrekt niet. U zegt het nu toch hardop? Wat anders is dat velen het vervolgens met u oneens zullen zijn.

Bodar: En de vraag is of zij gelijk hebben. Maar die volgens u velen doen vervolgens alsof de hele rest van de wereld achterlijk is, alleen dat kleine Nederland niet.

Playboy: U had het zojuist over verloedering. Is bloot ook verloedering?

Bodar: De schoonheid van het lichaam wordt geprezen in de Bijbel, en al eeuwen in de kunsten. Ik ben geen voorstander van preutsheid, wel van goede smaak. Maar smaakvol iets moois tonen, dat is iets heel anders dan verloedering.

Playboy: De jonge Playboylezer die na lezing van dit alles denkt: ik weet het, ik word priester, wat moet die zich realiseren?

Bodar: Dat oprechtheid het begin is. Tegenover jezelf, tegenover God. Anders gesteld: een zekere drijfveer, waardoor je weet dat je het kunt volhouden. En de tijd waarin we leven dien je goed te willen leren kennen. Je moet een kind van je tijd zijn. Niet priester willen worden uit afkeer van de tijdsgeest. Neiging tot vluchten is geen goede basis voor het priesterschap.

Playboy: Wat voor werkdag wacht die jonge, aanstaande priester?

Bodar: In mijn geval in Rome: een soort kloosterleven, met als hoofdtaak een groot theologisch boek. [Lachend] En de momenten dat ik in Nederland ben, het tegenovergestelde van een kloosterleven.

Playboy: De niet-christelijke iconen van deze tijd, de Bono's en anderen, kunnen die u bekoren?

Bodar: De verering van Elvis Presley is mij altijd wat zielig voorgekomen, maar ik kan het wel plaatsen. In de katholieke kerk hebben we ook bepaalde vormen van idolatrie, dus enige bescheidenheid past me wel. Maar het kenmerk van een icoon is dat het ergens naar verwijst. Christus is de icon van de Vader. Als ik aan God denk, denk ik aan Christus. Een icoon dat nergens naar verwijst, moet het allemaal op zijn eigen schouders dragen, met het risico dat hij het niet aankan. Die meneer die zich heeft laten plastificeren, die Jimmy... Jackson... Michael Jackson, ja, bij zo'n man vraag ik me af: kun je het aan, die mate waarin je inmiddels boven jezelf bent uitgetild?

Maar alle mensen die bijdragen aan de goedheid van de wereld, leiden indirect naar Christus, zelfs al noemen ze Hem niet. Er zijn vele wegen die naar Rome leiden. Maar naar Rome leiden ze.

Playboy: Wat was in uw geval het alternatief voor het priesterambt geweest?

Bodar: Het oppervlakkige antwoord is: een andere maatschappelijke, wetenschappelijk rol. Maar het diepere is dat al mijn boeken uiteindelijk over hetzelfde gaan. Over inhoud en stilering van het leven, over onze bestemming. Daaruit concludeer ik dat ik precies doe wat ik moet doen. Ik ben dus geboren om priester te worden.